

طغیان

آیا تا به حال شاهد جاری شدن سیل بوده اید؟ وقتی رودخانه طغیان می کند چه اتفاقی می افتد؟ آیا فرد و جامعه ی انسانی نیز ممکن است دچار طغیان شود؟ در حیات انسانی، حد فاصل جریان طبیعی و طغیان چیست؟

شناخت واژه

طَغَى (١) طُغِيَانًا : از حد تجاوز کرد، غلبه کرد

طَغَا (٢) طُغَوَانًا : از حد تجاوز کرد، بالا آمد

طاغوت : مصدر است که در معنای اسم فاعل به کار می رود؛ یعنی کسی یا چیزی که از حدود و قیود الهی تعدی و تجاوز می کند. از این رو بر شیطان، تجاوزگران، حاکمان متکبر و ستمگر، که خود را معبودانی در مقابل خدا معرفی کرده اند، لفظ طاغوت اطلاق می شود.

جست و جو

آیا مشتقات این ریشه در زبان فارسی به کار می‌رود؟ معنای آن‌ها را بررسی کنید و با کاربرد آن‌ها در زبان عربی مقایسه کنید.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیش‌تر با کاربردهای مختلف این ریشه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

معنای واژه	مشخصات صرفی واژه	عبارت قرآنی	واژه	ت.ج.
		الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ فِر ۱۱	طَعَوْا	۱
		قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ ق ۲۷	أَطْغَيْتُ	۲
		فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ حاقه ۵	طَاغِيَةِ	۳
		بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ذاریات ۵۳	طَاغُونَ	۴
		فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا اسراء ۶۰	طُغْيَان	۵

قرائت و ترجمه

۱- إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ

حاقه ۱۱

۲- إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزَكَّى

نازعات ۱۷ و ۱۸

۳- فَأَمَّا مَنْ طَغَى

وَأَثَرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ

وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى

نازعات ۳۷ تا ۴۱

۴- وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

الرحمن ۷ و ۸

۱- لَمَّا بر سر فعل ماضی به معنای «زمانی که، هنگامی که» است.

۲- هَلْ لَكَ إِلَى : آیا می خواهی

هـ- كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَإِطْغَىٰ

أَنْ رَّاهُ اسْتَعْغَىٰ

علق ٧٥

٦- الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ

فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

نساء ٧٦

٧- فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ

وَلَا تَطْغَوْا

إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

هود ١١٢

٨- لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ
فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى
لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا
يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ
يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

بقره ٢٥٦ و ٢٥٧

تمرینات

تمرین اول — با دقت و تدبیر در آیات درس و آیات مشخص شده به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱— طغیان به چه معناست؟ (آیات ۵ حاقه، ۲۲ نبا)

۲— طغیان چه ریشه و عللی می‌تواند داشته باشد؟ (آیات ۶۲ تا ۶۴ مائده، ۱۱ یونس و ۱۰ تا ۱۲ فجر)

تمرین دوم — با مراجعه به آیات درس بیان کنید که در مقابل (متضاد) مشتقات ریشه‌ی «طَغَى» چه واژه‌هایی به کار رفته و سپس مفهوم خاص طغیان در آیه‌ی مورد بحث را توضیح دهید.

حکمت

حضرت امیر المؤمنین علی علیہ السلام :

إِحْذَرِ الْكِبَرَ
فَإِنَّهُ رَأْسُ الطُّغْيَانِ
وَمَعْصِيَةُ الرَّحْمَنِ

غررالحکم، ج ۲، ح ۲۷۹

